

FÆRDSLESLÆRE

I henhold til folkeskolelovens § 17, stk. 5, skal færdselslære efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse indgå i undervisningen i hovedskolen.

Formål

Undervisningen i færdselslære har til formål:

at lære børnene de vigtigste færdselsregler og -tavler m. m. samt at give dem et særligt kendskab til de farer og vanskeligheder, som kan medføre trafikulykker for gående og cyklende,

at opøve børnene i at færdes sikkert i trafikken ved at bruge gå- og cyklereglerne,

at opdrage børnene til at forstå, hvor vigtigt det er at blive gode trafikanter både af hensyn til andre og til sig selv.

Målet for færdselsundervisningen er således ikke begrænset til kun at lære eleverne indholdet af færdselsreglerne, men sigter

videre mod at opdrage børnene til at få gode vaner i trafikken.

Med den øgede færdselsintensitet er behovet for færdselslære blevet meget stort. Nødvendigheden af en sådan undervisning kan synes forskellig fra by til land. Alligevel vil de fleste mennesker før eller senere komme i berøring med den intensive færdsel, som det moderne samfund har medført. Derfor er det af største betydning, at der i alle landets folkeskoler gives en metodisk og fremadskridende undervisning i færdselslære, så alle elever lærer at forstå betydningen af en rigtig adfærd i trafikken. Ved god færdselskultur sparer den enkelte sig selv og sine medmennesker for megen ulykke og sorg, ligesom også samfundet og den enkelte spares for store økonomiske byrder.

Undervisningens tilrettelæggelse

Færdselslære er ikke et selvstændigt fag, men undervisningen skal tilrettelægges som et led i den almindelige undervisning inden for de 7 første skoleår. Det må dog anbefales, at undervisningen fortsættes i 8. og 9. klasse samt i 1. og 2. realklasse, selv om der ikke findes nogen lovbestemmelse, der påbyder det.

Udvalget anser det for naturligt, at an-

svaret for, at færdselsundervisningen gives, for de 5 første skoleårs vedkommende påhviler dansklæreren, medens undervisningen for de højere klassetrins vedkommende fordeles på andre fag efter skolens bestemmelse.

I 8. og 9. klasse og i 1. og 2. realklasse er færdselsstoffet velegnet til stilemner og selvstændige elevopgaver, og det vil end-

videre i disse klasser være naturligt at komme ind på færdselslære i faget samfundslære.

Færdselsstoffet er særlig aktuelt på visse tider af året, og undervisningen bør fortrinsvis finde sted:

- a. Lige efter sommerferien, når skoleåret begynder.
- b. Ved vintertid, når trafikken vanskelig-gøres.
- c. Ved forårstid, når trafikken igen intensiveres.

Undervisningen kan tages koncentreret i de nævnte perioder eller fordeles over læn-gere tidsrum.

Foruden i den planmæssigt tilrettelagte færdselsundervisning kan emnet også tages op i andre timer, når dette findes naturligt og hensigtsmæssigt. Ligeledes bør emnet tages op, når en aktuel lejlighed gives, f. eks. ved ekskursion, udflugt eller lignende.

På alle klassetrin er det nødvendigt, at børnene - ud fra klassetrinnets forudsætninger - aktiviseres mest muligt med færdselsstoffet. En undervisning, hvor børnene er passive, og som indskrænker sig til kun at omfatte: »Sådan og sådan skal I gøre!« eller »Sådan og sådan må I ikke gøre!«, har kun ringe værdi som færdselsopdragende faktor. Børnene bør engageres i undervisningen, der i videst muligt omfang bør levendegøres ved brug af de mange anerkendte hjælpemidler, der findes: Færdselsbøger, færdselsplancher, færdselstavler, magnetografer, flonellografer, lysbilleder, båndfilm, film og båndoptagelser o. fl. a. Faget giver også rig anledning til at lade eleverne selv fremstille hjælpemidler.

Til vejledning ved lærerens tilrettelæg-gelse af undervisningen anbefales det at bruge en »lærerens færdselsbog«.

For 7-klassede skoler og for skoler, der er endnu større, kan det anbefales, at der udpeges en lærer til at føre tilsyn med skolenes færdselsmaterialer. Det vil være praktisk, om det også er denne lærer, der fore-

står instruktionen af skolepatruljer, såfremt skolen har indført skolepatruljesystemet. Ligeledes vil det være naturligt, at denne skolens »færdselslærer« også er kontak-tmand til politiet, Rådet for større Færdsels-sikkerhed osv.

Ved skolegangens begyndelse.

Skolen bør knytte kontakt med hjemmene ved skolegangens begyndelse i 1. skoleår, når det gælder farerne på vej til og fra skole. Dette kan ske, når børnene indskrives i skolen eller på den første skole-dag ved, at skolen udleverer en rundskri-velse, der bør omfatte almene henstillin-ger til forældrene, f. eks. om at sørge for, at børnene har god tid til at nå skolen, og at børnene i den første skoletid følger en bestemt skolevej; men tillige bør skrivel-sen tage hensyn til særlige lokale forhold af betydning for børnenes sikkerhed.

1.-2. skoleår.

Den grundlæggende færdselsundervisning i 1. og 2. skoleår må først og fremmest sigte mod at gøre børnene fortrolige med *gå- og cyklere gerne*. Undervisningen bør i størst mulig udstrækning ledsages af prak-tisk indøvelse af reglerne. Som øvelses-plads bør fommen klasselokalet også skole-gården tages i anvendelse. Senere, når no-gen sikkerhed er opnået, bør træningen fortsættes på veje og gader i skolens umid-delbare nærhed. Det vil være nødvendigt, at denne sidste træning foretages med grupper på kun 15-18 børn (halv klasse).

3.-5. skoleår.

På disse klassetrin uddybes kendskabet til færdselsreglerne. Foruden ved de alminde-lige hjælpemidler kan man levendegøre stoffet ved at lade børnene udføre arbejds-bøger med instruktivt færdselsstof, avisud-klip og billeder m. v. Endvidere kan bør-nene aktiviseres med at tegne plancher og skilte og ved at bygge færdselsspil og mo-deller af færdselssituationer m. m. Konkur-rencer og spørgelege kan danne afslutnin-gen og kontrollen med det indlærte.

Ved udgangen af 5. skoleår bør alle færdselsregler vedrørende fodgængere og cyklister samt alle færdselstavler være gennemgået.

6.-7. skoleår.

I disse to skoleår vedligeholdes det tidligere lærte stof. Dette kan i 6. skoleår blandt andet ske ved afholdelse af cyklistprøver, hvor eleverne får lejlighed til at vise deres praktiske færdighed i trafikken. I 7. skoleår vil mange børn få direkte brag for deres færdselsforståelse ved at fungere som skolepatruljer.

Interessen for det nye stof kan på disse klassetrin særlig vækkes ved elevernes selvvirksomhed med avisudklip, stilopgaver, interviews m. m.

8.-9. klasse og 1.-2. realklasse.

På disse klassetrin, hvor den egentlige færdselsbelæring skal være tilendebragt, er det af største vigtighed, at de aktuelle trafikspørgsmål og de samfundsmæssige problemer, der knytter sig til disse, bliver fremdraget og fastholdt på linje med alt andet lærestof. Stoffet kan aktualiseres med drøftelse af politirapporter, båndoptagelser af færdselssagers behandling ved retten m. m. Der bør endvidere hvert år på de nævnte klassetrin gives mindst én dansk stil om et aktuelt færdselsemne.

Arbejdsplan for klasserne.

Som eksempel på, hvorledes stoffet kan fordeles, skal her anføres en arbejdsplan for de enkelte klassetrin. Visse ombytninger kan dog på grund af lokale forhold være praktiske. Således kan det mange steder på landet være formålstjenligt at gennemgå cykle-reglerne før gå-reglerne, ligesom det vil være rimeligt at omtale cyklistprøven på det klassetrin, hvor cyklistprøven finder sted ved den pågældende skole. Det anbefales, at man i hvert skoleår begynder færdselsundervisningen med en repetition af det i det foregående skoleår gennemgåede stof.

Samarbejde med politiet.

Ansvar for færdselsundervisningen i skolen påhviler lærerne, men det er af stor betydning, at skolen samarbejder med politiet. I de skoler, hvor politiet giver færdselsundervisning, er denne at betragte som et supplement til lærerens undervisning. Et værdifuldt supplement, fordi politimanden med sin praktiske erfaring og sin autoritet kan støtte lærerens undervisning betydeligt. Det er tillige af stor betydning, at børnene får opfattelsen af politimanden som en ven og hjælper.

Politiets medvirken ved oprettelsen og instruktionen af skolepatruljer er ligeledes af største betydning for skolen. På samme måde kan politiets medvirken også være af stor betydning, når skolen afholder cyklistprøve.

Endvidere er politiets medvirken ved kontrol af elevernes optræden i trafikken og ved eftersyn af elevernes cykler til stor forebyggende hjælp.

Rådet for større Færdselssikkerhed.

Ved henvendelse til rådet, Kompagnistræde 32, Kbh. K (tlf. Byen 7850), eller til rådets lokale repræsentanter i politikredsene kan læreren rekvirere plakater, brochurer, pjecer og andre hjælpemidler til færdselsundervisningen samt få bistand ved oprettelse af skolepatruljer og planlægning af cyklistprøver.

1. skoleår.

1. Skolevejens farer.
2. Forskellige trafikanter og deres plads på vejen.
3. GÅ-REGLERNE (gennemgang og indøvelse):

Langs vejen:

Gå på fortovet!

Gå i vejens venstre side, hvis der ikke er fortov!

På tværs af vejen:

Se til venstre og til højre!

Gå lige over, aldrig skråt!

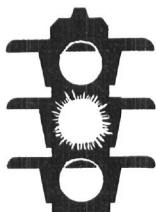
Gå rask og livligt over, aldrig løbe!

Gå aldrig over ved holdende køretøjer!
 Benyt fodgængerfelt!
 Gå mod grønt lys – aldrig mod rødt!

4. På cykel, med bus, sporvogn eller tog.
5. Farer ved leg på gaden.
6. Kende:

Fodgængerfelt

Lyskurv

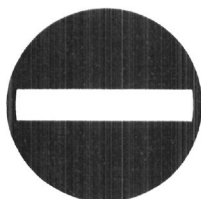
og politimændens tegn.

2. skoleår.

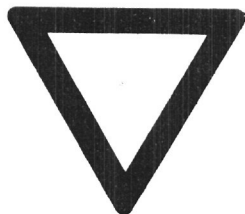
1. Cyklens lovbestemte udstyr.
2. CYKLE-REGLERNE (gennemgang og indøvelse):

Kør altid yderst i højre side!
 Benyt cykelsti!
 Sæt dig ikke på cyklen, før du er på kørebanen!
 Se dig tilbage, før du giver tegn!
 Lille sving til højre, stort sving til venstre!
 Stop for sporvogn, optog og udrykningskøretøjer!
 Stop for rødt, kør kun for grønt!
 Hold altid tilbage for trafik fra højre side!
 Vis hensyn over for gående og andre trafikanter!

3. Farer ved jernbaneoverskæringer.
4. Farer ved leg på cykel.
5. Kende:

Al indkørsel forbudt

Hovedvej forude

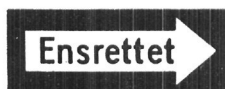
Stop ved vejskæring

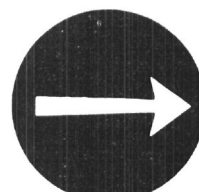
Kørsel forbudt for cyklister

3. skoleår.

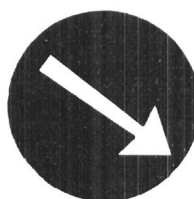
1. Overhaling og cykling side om side.
2. Fra mindre befærdet til mere befærdet vej eller gade.
3. Ligeudkørsel og svingning i befærdet kryds.
4. Standsning samt henstilling af cyklen.
5. Særregler for færdsel med cykel.
6. Politiets færdselsregulering.
7. Cyklens vedligeholdelse.
8. Forbudet mod at hænge på køretøjer og mod leg m. v.
9. Kende:

Ensrettet færdsel

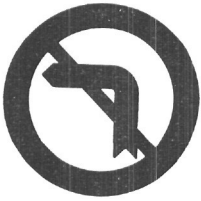
Påbudt kørselsretning

Påbudt kørebane

Påbudt cykelsti

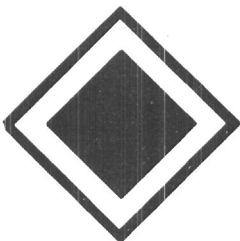
Svingning
til venstre
forbudt

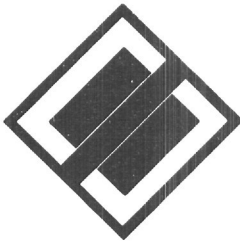
Vending
forbudt

4. skoleår.

1. Gang og cykling i mørke.
2. Hastigheder.
3. Vigepligt.
4. Rundkørsel.
5. Krydsning af jernbaneoverskæring (udvidet).
6. Vise hensyn som passager med bus, sporbvogn eller tog.
7. Henstillen eller henlæggelse af genstande på vej m. v.
8. Legegader.
9. Kende:

Hovedvej

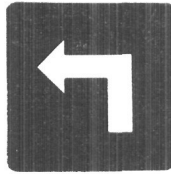
Hovedvej ophører

+ alle faretavler.

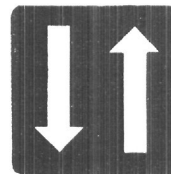
5. skoleår.

1. Grundig gennemgang af de vigtigste færdselsregler: VIS HENSYN! SE DIG FOR! (belyst ved eksempler).
2. Fodgængertrafik.
3. Invalider i trafikken.
4. Afstribning og afmærkning for den kørende trafik.
5. Placering i trafikken.

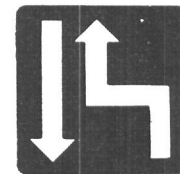
6. Om at køre indenom ved venstresving.
7. Varetransport.
8. »Hvis jeg var motorfører«.
9. Kende:

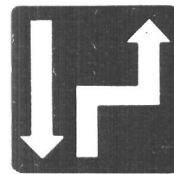
Vognbaneafmærkning
– tavlerne ophænges
over kørebanen

Modgående
kørsel

Kørebane-
ændring

Kørebane-
ændring

6. skoleår.

1. Skolepatruljesystemet.
2. Lokale trafikproblemer.
3. Om farerne i trafikken.
4. Cyklistprøve.
5. Trafikulykker - statistik.
6. Forpligtelser ved færdselsuheld.
7. Regler for befordring af syge.

7. skoleår.

1. Knallertens lovbestemte udstyr.
2. Ansvar - omdømme - hensyn.
3. Knallertulykker.
4. Alkohol og trafiksikkerhed.
5. Ansvarsforsikring og erstatning.
6. Trafik i andre europæiske lande.
7. Trafiksikkerhedsarbejdet i Danmark.

8. og 9. klasse samt 1. og 2. realklasse.

For disse klasser, der ikke er omfattet af lovens påbud om færdselsundervisning, kan følgende emner foreslås:

Gennemgang af færdselsloven.

Aktuelle trafikspørgsmål:

F. eks.:

Den øgede motoriserings problemer.

Ulykkesstatistikken.

Analysering af årsager til trafikulykker.

Politirapporter.

Trafiksagers behandling ved retten.

Hvad koster trafikulykkerne samfundet?

Med hensyn til samaritergerning (førstehjælp) henvises til 2. del af betænkningen.